

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Esko Hirvonen

16.01.2023

hav@eduskunta.fi

HE 275/2022 vp

Tullin lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta

Hallituksen esityksessä poliisilain muutokseksi ollaan selventämässä säännöksiä, jotka ovat osoittautuneet epäselviksi tai tulkinnanvaraisiksi. Lisäksi esityksellä on tarkoitus korjata laillisuusvalvonnassa- ja oikeuskäytännössä esiin nousseita ongelmia, jotka koskevat salaisen tiedonhankinnan kohteena olevan henkilön perusoikeussuojaa.

Poliisilain muutoksilla on myös kiinteä yhteys samaan aikaan käsiteltävänä olevaan esitutkinta- ja pakkokeinolain muutokseen HE 217/2022 vp. Lait muodostavat rikostorjuntaa koskevan kokonaisuuden, johon osittain liittyvät myös laki rikostorjunnasta tullissa (623/2015 ja vastaava Rajavartiolaitoksen rikostorjuntaa koskeva laki. Suomessa lainvalvontaviranomaiset, jotka vastaavat rikostorjunnasta, tekevät kiinteätä yhteistyötä, josta säädetään laissa poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta.

Kunkin viranomaisen toimivaltuudet tulevat kuitenkin esitutkinta- ja pakkokeinolain lisäksi viranomaisten omista rikostorjuntalajeista. Esitutkinta- ja pakkokeinolain muutokset koskevat kaikkia kolmea viranomaista, mutta poliisilakia muutettaessa syntyy osittainen epäsymmetria viranomaisten toimivaltuuksien välille, mikä aiheuttaa ongelmia yhteistyölle ja yhteiselle koulutukselle. Tämän takia Tulli tulee esittämään valtiovarainministeriölle, että mahdollisimman nopeasti ruvettaisiin työhön tullin rikostorjuntalain uudistamiseksi siten, että se vastaisi mahdollisimman hyvin nyt tehtäviä poliisilain muutoksia.

Seuraavassa esimerkkejä TRT-lain ja esityksen mukaan muutetun poliisilain epäsymmetrisyydestä:

Ongelmia syntyisi mm. rikoksen estämisessä, jolloin nyt esitetyn mukaisesti poliisi toimisi voimaan tulevan pakkokeinolain mukaisesti ja tullin voimassa olevan lainsäädännön mukaan. Huomattavaa on, että TRT-laki sääntelee myös tietyiltä osin

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Esko Hirvonen

16.01.2023

toimivaltuuksia rikoksen selvittämisen osalta, jolloin epäsymmetria pakkokeinolain kanssa on erityisen epätoivottavaa.

Poliisilain perusteella poliisi voisi hakea televalvonnat siten, että pakkokeinon kohteena on kohdehenkilö mutta Tulli toimisi edelleen päätelaite ja liittymäkohtaisesti, eli aina kun kohdehenkilölle löydetään uusi päätelaite, tai liittymä se on haettava pakkokeinona uudelleen. Poliisi ja Tulli käyttävät näihin pakkokeinoihin viranomaisten yhteistä Salpa-järjestelmää, jolloin jo pelkästään tämä vaikeuttaisi järjestelmän käyttöä ja siihen tehtäviä muutoksia.

Poliisilaissa on asianmukainen ehdotus peiteltyyn tiedonhankinnan toteuttamisesta tietoverkoissa. Tämä olisi erityisen keskeinen keino tullin toiminnassa rikoksia estettäessä, jossa laiton kauppa on vahvasti siirtynyt tietoverkkoihin ja siellä erityisesti ns. darkwebin erilaisiin alustoihin. Mikäli täydennys puuttuu TRT-laista, jää tullin toimintaan rikoksen estämisessä merkittävä aukko, jossa tiedonsaanti estettävästä tullirikoksesta ei riittävästi selviä tarkkailutyypisillä passiivisilla toimilla, mutta valeostoa tai peitetoimintaa tietoverkossa ei voida vielä käyttää tai se ei toiminnan siinä vaiheessa ole järkevää.

Teknisen kuuntelun edellytysten täsmennys olisi välttämätön myös TRT-lakiin, muutoin ollaan tilanteessa, jossa esimerkiksi yhteisessä tiedusteluryhmässä poliisin vastuulle määriteltujen kohteiden osalta näppäimistökuuntelua voidaan toteuttaa tehokkaasti, mutta Tullin kohteiden osalta ei. Sinänsä keino on keskeinen viestintäpalveluiden siirtyessä entistä enemmän tietoverkon päällä toimiviksi.

Lisäksi se, että esitutkintaviranomaisten keinovalikoima on epäsymmetrinen tuottaa ongelmaa käytännön tehokkaalle hankintayhteistyölle, jossa eri viranomaiset voivat hankkia yhteisestä sopimuksesta laitteistoa siten, että joku viranomainen vastaa jostain vaikkapa käyttöjärjestelmästä ja toinen toisesta. Epäsymmetrisyys tuottaa merkittävää epäselvyyttä tämän kaltaisten laitteistojen hankintaan ja käyttöön.

Esko Hirvonen
Valvontapäällikkö

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi